

Notitie aantoonbaarheid kwalificatie-eisen voorschoolse educatie

1. Inleiding

Deze notitie is geschreven voor houders van kindercentra met voorschoolse educatie (VE), toezichthouders GGD en gemeenteambtenaren handhaving kinderopvang. De notitie geeft aan hoe zij kunnen vaststellen of iemand voldoet aan de opleidingseisen om als beroepskracht in de VE te mogen werken, inclusief de twee wettelijke beroepsvereisten, te weten: de scholing VE en de taaleis 3F VE.¹ Directe aanleiding was de vraag vanuit toezichthouders om een richtlijn voor de beoordeling van diploma's en cijferlijsten voor het werken in de VE.

Om te kunnen vaststellen of iemand als beroepskracht VE mag werken moet kunnen worden aangetoond dat aan de onderstaande kwalificatie-eisen wordt voldaan:

1. een beroepskwalificatie voor werken als pedagogisch medewerker in de kinderopvang volgens de cao kinderopvang; **én**
2. specifieke scholing VE; **én**
3. voldoen aan de taaleis 3F VE.

Hieronder worden deze kwalificatie-eisen één voor één behandeld, inclusief de wijze waarop kan worden vastgesteld of aan de kwalificatie-eisen is voldaan. Hierbij wordt aangegeven welke wijze is gebaseerd op de huidige uitwerking van het Besluit basisvoorwaarden kwaliteit voorschoolse educatie (hierna: het Besluit) en welke wijze is gebaseerd op de aanvullende interpretatie van het Besluit, vanwege de introductie van instellingsexamens voor lezen en luisteren. Voor de achtergrond hierbij: zie onderaan deze notitie.

2. Beroepskwalificaties VE

De volgende beroepsopleidingen kwalificeren voor het werken in de VE (en voldoen daarmee aan de kwalificatie-eisen 1 en 2). Daarnaast moet worden voldaan aan de taaleis 3F VE. De aantoonbaarheidseisen voor de taaleis 3F VE staan in paragraaf 3 van deze notitie.

---

¹ Voor het werken in de VE is er wat betreft 3F sprake van een wettelijke beroepsvereiste, maar voor het kwalificatiedossier gespecialiseerd pedagogisch medewerker geldt de 3F VE eis als een branchevereiste (de toelichting bij het KD is op die manier aangepast). Hierdoor kan een student, mocht deze niet slagen voor de taaleis 3F VE, maar wel voor de taaleis 3F IKK, toch een diploma krijgen voor het werken in de kinderopvang.

2a. Beroepskwalificaties inclusief specifieke scholing VE (kwalificatie-eisen 1 en 2)

Mbo 3, met keuzedeel VE

Mbo 3-diploma voor werken in de kinderopvang volgens de cao kinderopvang; **én**

- a) voldoende (5,5 of hoger) op de cijferlijst voor het keuzedeel 'ontwikkelingsgericht werken in de voorschoolse educatie' (K0388) (geldigheid ingaande op 01-03-2016 tot 7 mei 2022); **óf**
- b) voldoende (5,5 of hoger) op de cijferlijst voor het keuzedeel 'basis ontwikkelingsgericht werken in de vve' (K1301).

N.B. Mbo-verklaring

Een mbo-verklaring is geen certificaat. Let op: Alleen een mbo-verklaring (soms schoolverklaring genoemd) voor een keuzedeel voldoet dus niet om te werken in de VE. Een mbo-verklaring voor een onderdeel van de opleiding wordt uitgereikt als er geen volledig diploma of certificaat kan worden afgegeven.

Mbo 4, inclusief specifieke VE-scholing

<i>Kwalificatiedossier</i>	<i>Crebonummer</i>
Gespecialiseerd pedagogisch medewerker 23285	25697 geldig vanaf 1-8-2021
Gespecialiseerd pedagogisch medewerker 23183	25484 geldig vanaf 1-8-2015 tot 1-8-2021
Gespecialiseerd pedagogisch medewerker ¹	92632 geldig vanaf 1-8-2006 tot 1-8-2015

2b. Beroepskwalificaties met aanvullende specifieke VE-scholing (kwalificatie-eisen 1 en 2)

Als de voorschoolse educatie geen onderdeel is van de mbo-4 opleiding en niet als keuzedeel bij de mbo-3 opleiding is gevolgd, zoals onder 2a. is aangegeven, dan is aanvullende specifieke VE-scholing nodig.

---

¹ Dit is een oud dossier nog voor de invoering Herziening Kwalificatiestructuur (ihks). Er waren toen alleen crebonummers van kwalificaties en nog geen nummers voor 'samengestelde' kwalificatiedossiers.

In het Besluit basisvoorwaarden kwaliteit VE is vastgelegd dat de specifieke VE-scholing bestaat uit minimaal 12 dagdelen en met gunstig gevolg moet zijn afgerond. De volgende onderwerpen komen aan bod:

- het werken met programma's voor voor- en vroegschoolse educatie;
- het stimuleren van de ontwikkeling van het jonge kind, in het bijzonder op de gebieden taal, rekenen, motoriek en sociaalemotionele ontwikkeling;
- het volgen van de ontwikkeling van peuters en het hierop afstemmen van het aanbod van voorschoolse educatie;
- het betrekken van de ouders bij het stimuleren van de ontwikkeling van kinderen;
- het vormgeven aan de inhoudelijke aansluiting tussen voor- en vroegschoolse educatie en een zorgvuldige overgang van het kind van voor- naar vroegschoolse educatie.

2c. Diploma's oude stijl met een module VE (kwalificatie-eisen 1 en 2)

Diploma's oude stijl met een module VE, die voor 1 augustus 2016 zijn gestart en gedurende de periode van de opleidingsduur, vermeerderd met twee jaar, zijn afgerond, voldoen als beroepskwalificatie met aanvullende specifieke VE-scholing.

2d. Associate Degree (kwalificatie-eisen 1, 2 en 3)

Met de volgende Associate Degree-diploma's kan worden aangetoond dat voldaan is aan de beroepskwalificatie, inclusief de specifieke scholing VE en de taaleis 3F VE.

Associate Degree (ad)

Pedagogisch Educatief Professional	Crohonr. 80142
Pedagogisch Professional Kind en Educatie	Crohonr. 80127
Pedagogisch Educatief Medewerker	Crohonr. 80081
Pedagogical Educational Assistant	Crohonr. 80081

2e. Beroepskwalificatie via hbo-diploma inclusief minor (opleidingseis 1, 2 en 3)

Met een hbo-opleiding die kwalificeert voor pedagogisch medewerker is aanvullende specifieke VE-scholing nodig om in de VE te kunnen werken. In 2023 heeft een commissie van deskundigen in opdracht van het ondersteuningstraject gemeentelijk onderwijsachterstandenbeleid en het ministerie van OCW advies uitgebracht over welke minors in het hbo kwalificeren voor het werken in de VE. Het ministerie van OCW heeft dit advies overgenomen.

De volgende minors kwalificeren voor het werken in de VE:

1. Hogeschool van Amsterdam; minor Jonge Kind
2. Hogeschool Rotterdam; minor Jonge kind specialist
3. Hogeschool Rotterdam; minor Voor en Vroegschoolse Educatie
4. Hogeschool iPabo; minor Peuters en VVE

3. Taaleis 3F VE

De taaleis 3F VE bestaat uit de volgende vier deelvaardigheden: luisteren, spreken, gesprekken voeren en lezen. Luisteren, spreken en gesprekken voeren vormen samen het onderdeel 'mondelinge taalvaardigheid'. De taaleis 3F VE komt bovenop de generieke eisen 2F voor mbo 3 en 3F voor mbo 4. Het is een wettelijke beroepsvereiste die in de meeste gevallen afzonderlijk moet worden aangetoond.

De generieke taaleis 3F bestaat ook nog uit de deelvaardigheden schrijven en taalverzorging. Deze deelvaardigheden maken geen deel uit van de beroepsvereiste 3F VE.

In de hierboven genoemde initiële mbo-opleidingen kan het taalniveau getoetst worden via:

1. het centraal examen (lezen en luisteren; verder te noemen CE) en het instellingsexamen spreken, gesprekken voeren en schrijven (verder te noemen IE); **óf**
2. vooruitlopend op de invoering van de taaleis 3F IKK via alle deelvaardigheden afzonderlijk via instellingsexamens; **óf**
3. een combinatie van bovenstaande mogelijkheden.

N.B. Wanneer op het diploma en de cijferlijst expliciet wordt vermeld dat de geëxamineerde voldoet aan de Taaleis VE, is verdere controle van de aantoonbaarheidseisen niet nodig.

N.B. Een ad- of hbo-diploma kwalificeert voor de taaleis 3F. Hieraan zijn geen nadere eisen gesteld.

Er kan op vier manieren worden vastgesteld of de beroepskracht VE met een mbo3- of mbo4 -diploma voldoet aan de taaleis 3F VE:

1. De variant 'huidige uitwerking Besluit VE' (De CE/IEvariant): Op de cijferlijst staan minimaal een 5,5 CE en minimaal een 5,5 IE vermeld.
2. De variant 'aanvullende uitwerking Besluit VE' (De IE-variant): Alle deelvaardigheden zijn geëxamineerd middels instellingsexamens. De deelvaardigheden lezen, luisteren, spreken en gesprekken voeren zijn gemiddeld samen minimaal een 5,5 en per deelvaardigheid is er een minimaal een 5,0 behaald.
3. De 'gecombineerde variant': De deelvaardigheden spreken en gesprekken voeren zijn geëxamineerd middels instellingsexamens. Voor beide deelvaardigheden is er (net als in de IE- variant) minimaal een 5,0 behaald. Voor het toetsen van de deelvaardigheden lezen en luisteren is gebruik gemaakt van het CE. Op de cijferlijst staat minimaal een 5,0 CE. Dit cijfer wordt zowel voor het onderdeel lezen als voor het onderdeel luisteren ingezet. De 5,0 voor het CE en de behaalde cijfers voor de instellingsexamen spreken en gesprekken vormen samen gemiddeld minimaal een 5,5.
4. Een voldoende resultaat (5,5 of hoger) voor het keuzedeel 3F Nederlandse taal op de resultatenlijst behorende bij het diploma mbo 3.

Voorbeelden van variant 3:

In het volgende voorbeeld wordt **voldaan** aan de taaleis 3F VE. Voor alle deelvaardigheden is een minimumcijfer van 5,0 behaald. Het CE-cijfer wordt hierbij zowel voor de deelvaardigheid lezen als voor de deelvaardigheid luisteren ingezet. Het gemiddelde van het CE, gesprekken voeren en spreken is samen een 6,3.

Toetscode	Omschrijving	Resultaat
NED 3F	Nederlandse taal 3F	5,5
Ned 3F (CE)	Lezen, luisteren 3F	5,0
<i>GV/SP/SC 3F (IE Gem.)</i>	<i>Gesprekken voeren, spreken, en schrijven 3F</i>	6
NE GV 3F (IE)	Gesprekken voeren 3F	7
NE SP 3F (IE)	Spreken 3F	7
NE SC 3F (IE)	Schrijven 3F	4

In het volgende voorbeeld wordt **voldaan** aan de taaleis 3F VE. Voor alle deelvaardigheden is een minimumcijfer van 5,0 behaald. Het CE wordt hierbij zowel voor de deelvaardigheid lezen als voor de deelvaardigheid luisteren ingezet. Het gemiddelde van het CE, gesprekken voeren en spreken is samen een 5,9.

Toetscode	Omschrijving	Resultaat
NED 3F	Nederlandse taal 3F	5,3
Ned 3F (CE)	Lezen, luisteren 3F	5,0
<i>GV/SP/SC 3F (IE Gem.)</i>	<i>Gesprekken voeren, spreken, en schrijven 3F</i>	5,5
NE GV 3F (IE)	Gesprekken voeren 3F	7
NE SP 3F (IE)	Spreken 3F	5,7
NE SC 3F (IE)	Schrijven 3F	4

In het voorbeeld hieronder wordt **niet voldaan** aan de taaleis 3F VE, vanwege de 4,5 voor het onderdeel spreken, omdat alle deelvaardigheden afzonderlijk minimaal een 5,0 moeten zijn.

Toetscode	Omschrijving	Resultaat
NED 3F	Nederlandse taal 3F	5,3
Ned 3F (CE)	Lezen, luisteren 3F	5,0
<i>GV/SP/SC 3F (IE Gem.)</i>	<i>Gesprekken voeren, spreken, en schrijven 3F</i>	5,5
NE GV 3F (IE)	Gesprekken voeren 3F	6,0
NE SP 3F (IE)	Spreken 3F	4,5
NE SC 3F (IE)	Schrijven 3F	6,0

Andere diploma's waarmee aan de taaleis wordt voldaan: havo-, vhbo of vwo -diploma, ad-, (post-)hbo- en universitair diploma

Met een ad-, (post-)hbo- en universitair diploma wordt voldaan aan de taaleis 3F VE. Dit geldt ook voor een havo-, vhbo- of vwo-diploma en een voldoende resultaat (5,5 of hoger) voor het vak Nederlands. Hierbij maakt het niet uit wanneer het diploma is behaald.

Oude diploma's

Het eerste officiële Centraal Examen Nederlands 3F heeft vanaf studiejaar 2014-2015 plaatsgevonden. Voor diploma's afgegeven vóórdat Nederlands 3F generiek een examenonderdeel werd, geldt dat beheersing

van taalniveau 3F op de onderdelen mondelinge taalvaardigheid en lezen met een aanvullend certificaat moet worden aangetoond. Tenzij middels de resultatenlijst bij het diploma per onderdeel is aangegeven dat het 3F of B2-niveau behaald is. Voor mbo-3 studenten geldt dat zij met toestemming van de examencommissie het CE Nederlands 3F kunnen afleggen sinds schooljaar 2015-2016.

Nt2 Programma II of B2-certificaat

Een pedagogisch medewerker die Nederlands niet als moedertaal heeft kan met een B2-certificaat of het volledige diploma van het Staatsexamen Nt2 Programma II (afgegeven vanaf 1-1-2001) aantonen dat ten minste voldaan wordt aan het taalniveau B2 voor mondelinge taalvaardigheid en lezen. Taalniveau B2 staat gelijk aan taalniveau 3F. Het B2-certificaat of het Nt2 diploma wordt alleen afgegeven als iemand een voldoende heeft behaald.

Buitenlandse diploma's van niet-Nederlandstalige opleidingen

Niet-Nederlandstalige opleidingen

Als het onduidelijk is of een diploma wordt gewaardeerd als hbo- of mbo-diploma, wordt verwezen naar de cao's waar de waardering van alle relevante diploma's staat vermeld (zie ook: www.fcb.nl/caos). In het geval van buitenlandse diploma's van een niet-Nederlandstalige opleiding moet de beheersing van het taalniveau 3F VE op de onderdelen mondelinge taalvaardigheid en lezen met een aanvullend bewijsstuk worden aangetoond.

Buitenlandse diploma's

Met een diploma van een Nederlandstalige opleiding die is gevolgd in Suriname, Aruba, Curaçao, Sint-Maarten, Bonaire, Sint Eustatius, Saba en Vlaanderen wordt voldaan aan de taaleis als het niveau van de betreffende opleiding wordt gewaardeerd op vwo, ad, (post)hbo of universitair. Als het niveau wordt gewaardeerd op mbo4, gelden de voorwaarden zoals die ook voor Nederlandse diploma's gelden.

N.B. In het geval van buitenlandse diploma's van een niet-Nederlandstalige opleiding moet de beheersing van het taalniveau 3F VE op de onderdelen mondelinge taalvaardigheid en lezen met een aanvullend bewijsstuk worden aangetoond

4. Blik op de toekomst: de taaleis 3F IKK in de kinderopvang

Vanaf 1 januari 2025 wordt in de reguliere kinderopvang de taaleis IKK van kracht. Het betreft een taaleis mondelinge taalvaardigheid **zonder** lezen.

Vanaf dat moment kan niet meer met alleen een eindcijfer van het vak Nederlands op niveau 3F (diploma/resultatenlijst of keuzedeel 3F), of alleen een diploma van een opleiding met het generieke taalniveau 3F (havo, vhbo, mbo-4)- worden aangetoond dat je voldoet aan de taaleis 3F IKK en de taaleis 3F VE.² Met een Nederlandstalig ad/(post)hbo/universitair diploma kan dat wel. Details worden nog uitgewerkt. Het Besluit VE wordt, indien van toepassing, hierop aangepast.

Er komt een overgangsregeling per 1 januari 2025 voor medewerkers die nu in de VE werkzaam zijn en met hun havo-, vhbo-diploma of keuzedeel voldoen aan de taaleis 3F VE. Zij blijven voldoen.

5. Achtergrond

De aantoonbaarheidseisen voor de taaleis 3F VE en de taaleis 3F IKK, die per 1-1-2025 gaat gelden in de kinderopvang en al geïntegreerd is in de huidige kwalificatiedossiers, sloten niet op elkaar aan. Vanwege de verschillen in de aantoonbaarheid tussen het Besluit VE en de Wet IKK die voor studenten, werknemers en werkgevers niet logisch zijn, is gezocht naar ruimte binnen het huidige Besluit VE om, voor de taaleis 3F VE, alvast te streven naar zo veel mogelijk harmonisatie met de taaleis 3F IKK.

De taaleis 3F VE bestaat uit de volgende deelvaardigheden: spreken, gesprekken voeren en luisteren (samen het onderdeel mondelinge taalvaardigheid) **én** de deelvaardigheid/het onderdeel lezen. Deze eis geldt reeds voor de VE en is vastgelegd in het Besluit basisvoorwaarden kwaliteit voorschoolse educatie.

De taaleis 3F IKK bestaat uit de deelvaardigheden spreken, gesprekken voeren en luisteren (samen: het onderdeel mondelinge taalvaardigheid). Deze eis gaat per 1 januari 2025 gelden voor de kinderopvang en volgt uit de Regeling IKK.

De taaleis 3F IKK biedt ruimte om de aantoonbaarheid van deze taaleis vast te stellen met een instellingsexamen (IE) luisteren. De gecombineerde generieke 3F-toetsing met een centraal examen (CE) lezen/luisteren voor mbo-3 studenten blijkt namelijk onvoldoende te passen bij de studenten die het lezen niet op 3F-niveau beheersen en ook niet nodig hebben voor het werken in de VE. Voor hen is een specifiek op

---

² Een havo-, vhbo- of vwo-diploma geldt wel als bewijs als een schoolverklaring aan het diploma is toegevoegd met de cijfers voor spreken, gesprekken voeren, luisteren en lezen, waarbij aan de voorwaarden van 'gemiddeld minimaal een 5,5' en een per vaardigheid een minimumcijfer van 5,0.

---

het werken in de kinderopvang ingericht IE luisteren, gevalideerd op 3Fniveau, ontwikkeld.

Het huidige Besluit VE sluit het aantonen van de beheersing van 3F luisteren via een IE niet uit en biedt daarnaast ook ruimte voor de ontwikkeling en de inzet van een op 3F-niveau gevalideerd IE lezen.

Daarmee ontstond de mogelijkheid om ook voor de taaleis VE, voor de deelvaardigheden luisteren en lezen, de aantoonbaarheid via twee losse IE's aan te tonen, in plaats van met het gecombineerde cijfer voor het CE. Voor de vraag hoe dan kan worden aangetoond dat voldaan is aan de taaleis 3F VE, is aangesloten bij de wijze waarop dat voor de taaleis 3F IKK wordt uitgewerkt vanaf 1 januari 2025. Namelijk met een 5,5 gemiddeld voor alle deelvaardigheden samen en een minimumcijfer van 5,0 per aparte deelvaardigheid.

Het huidige Besluit bepaalt dat de beroepskracht VE moet voldoen aan de taaleis 3F VE³. In de nota van toelichting op het Besluit is dit als volgt uitgewerkt: 'Er kan worden aangetoond dat voldaan wordt aan de taaleis 3F VE met een 5,5 CE (lezen, luisteren) en een 5,5 IE (spreken, gesprekken voeren, schrijven) en een 5,5 voor het eindcijfer'. Dit blijft in ieder geval mogelijk tot aanpassing van het Besluit.

---

³ De beroepskracht voorschoolse educatie beheerst aantoonbaar ten minste niveau 3F, bedoeld in [bijlage 1 bij het Besluit referentieniveaus Nederlandse taal en rekenen](#), op de onderdelen Mondelinge Taalvaardigheid en Lezen.